

Vraagstelling Burgerberaad Wassenaar

Robin Koster, Deskundige Burgerberaad/ Directeur Moventem

In opdracht van de gemeente Wassenaar

2 juli 2024

Inhoudsopgave

<i>Wat is een burgerberaad? .....</i>	<i>2</i>
<i>Goede en slechte vragen .....</i>	<i>5</i>
<i>Vraag burgerberaad Wassenaar.....</i>	<i>6</i>
<i>Kaders & mandaat .....</i>	<i>7</i>

Wat is een burgerberaad?

Veel Nederlandse gemeenten zijn of willen aan de slag met burgerberaden. Dit jaar vinden ongeveer 30 burgerberaden plaats en inmiddels zijn er 20 afgerond. In minstens 60 gemeenten en provincies worden momenteel plannen gemaakt om een burgerberaad te organiseren.

Een burgerberaad is een proces waarin burgers de overheid adviseren en helpen om besluiten te nemen. Het is een uitbreiding van de deliberatieve democratie. Het burgerberaad vervangt gekozen politici en representatieve democratie niet. Wel zorgt het ervoor dat gewone mensen ook echt invloed krijgen. Of er een burgerberaad komt, over welke vraag, en wat er met de opbrengsten gebeurt, wordt meestal bepaald door de politiek.

Een burgerberaad bestaat uit een gelote groep van ongeveer 100 mensen. Samen vormen zij een afspiegeling van de samenleving (van een gemeente, provincie of land), waarin iedereen zich kan herkennen. Het burgerberaad heeft een politiek mandaat. Dit betekent dat de (lokale, regionale, landelijke) politiek het burgerberaad een opdracht of vraag meegeeft waarmee het burgerberaad vervolgens mee aan de slag gaat. Om te zorgen dat er ook echt iets gedaan wordt met de uitkomst van het burgerberaad, geeft de politiek van tevoren duidelijk aan hoe en wanneer de opbrengsten van het burgerberaad worden opgevolgd. Vaak geeft de politiek kaders mee aan het burgerberaad: de opbrengsten worden door de politiek overgenomen als ze aan bepaalde kaders voldoen. Deze kaders worden uitgelegd en bij aanvang meegegeven aan het burgerberaad.

Ieder burgerberaad begint met een open vraag (dus geen 'voor-of-tegen-vraag' zoals bij een referendum). Tijdens het burgerberaad gaan de deelnemers daarover een aantal dagen in dialoog met elkaar, begeleid door onafhankelijke gespreksbegeleiders. Deelnemers krijgen informatie aangereikt, maar ze bepalen nadrukkelijk ook zelf welke informatie en deskundigen zij willen raadplegen. Zo komen ze als groep tot adviezen, die ze overhandigen aan de politieke opdrachtgever. Adviezen die aan vooraf gestelde kaders (het mandaat) voldoen, worden in principe overgenomen.

Wereldwijd blijkt dat inwoners door middel van burgerberaden tot haalbare aanbevelingen komen voor de moeilijkste problemen van onze tijd. Zonder polarisatie, mét oog voor verschillende perspectieven en de lange termijn. Zo zorgen burgerberaden voor een toekomstbestendige en toegankelijke democratie.

Bron: www.bureauburgerberaad.nl

Wat is een burgerberaad? Deze [video](#) van Bureau Burgerberaad legt het in 90 seconden uit (scan de QR-code).

De uitgangspunten van een burgerberaad

Elk burgerberaad is uniek, maar er is een aantal universele uitgangspunten die essentieel zijn voor een goed burgerberaad:

1. **Doel & vraag.** Het doel van het burgerberaad is helder omschreven in een neutrale vraag en gaat over een gemeenschappelijk probleem.
2. **Commitment & mandaat.** Het resultaat van het burgerberaad wordt serieus genomen. Voorafgaand aan het burgerberaad wordt er door de politiek commitment uitgesproken dat de resultaten in principe worden uitgevoerd. Hiervoor geeft de politieke bepaalde kaders mee. Dit zijn voorwaarden waaronder de resultaten van het burgerberaad worden uitgevoerd. Indien sommige uitkomsten niet worden overgenomen, wordt dit tijdig en publiekelijk verantwoord.
3. **Onafhankelijkheid & eigenaarschap.** De politiek en het bestuur respecteren de onafhankelijkheid van het burgerberaad. De organisatie en begeleiding van het burgerberaad worden uit handen gegeven aan een onafhankelijk procesbegeleider. Het burgerberaad is eigenaar van het proces en bepaald zelf hoe er met elkaar wordt samengewerkt, wat er wel en niet wordt gecommuniceerd over de inhoud tijdens het burgerberaad, hoe er wordt gestemd over de opbrengsten van het burgerberaad, en of er raadsleden en pers aanwezig mogen zijn tijdens de bijeenkomsten. Dit noemen we ook wel de procesafspraken.
4. **Deliberatie.** Bij de opzet van het burgerberaad wordt ervoor gezorgd dat er een betekenisvolle machtsvrije dialoog wordt gewaarborgd. Er moet voldoende ondersteuning zijn om een kwalitatieve deliberatie te waarborgen.
5. **Informatie.** Deelnemers van het burgerberaad hebben toegang tot een veelheid van nauwkeurige, relevante en toegankelijke informatie en expertise. Zij krijgen de kans om sprekers te horen en te bevragen. Deelnemers krijgen gebalanceerde informatie aangeboden, maar kunnen nadrukkelijk ook zelf informatie en deskundigen aanvragen.
6. **Tijd.** Deelnemers krijgen voldoende tijd om zich in het onderwerp te verdiepen, informatie te wegen en geïnformeerde adviezen te formuleren, zodat recht gedaan kan worden aan de complexiteit van het voorliggende vraagstuk.
7. **Veiligheid.** Het is voor alle deelnemers veilig en mogelijk om deel te nemen aan het burgerberaad. Er zijn duidelijke spelregels, die daadwerkelijk bewaakt worden. Er zijn onafhankelijke begeleiders die de spelregels waarborgen.
8. **Legitimiteit.** Deelnemers vormen een herkenbare afspiegeling van de gemeenschap. De organisatie spant zich in om dit te bereiken door een (gewogen) loting en neemt waar mogelijk belemmeringen om deel te nemen weg.
9. **Transparantie.** Het burgerberaad wordt openbaar aangekondigd voordat het begint. Er wordt tussentijds openlijk gecommuniceerd over het proces (niet over inhoud). Na afloop van het burgerberaad worden alle documenten en resultaten publiekelijk toegankelijk.
10. **Privacy.** De organisatie van het burgerberaad zorgt ervoor dat de privacy van deelnemers wordt gerespecteerd om hen te beschermen tegen ongewenste media-aandacht en intimidatie, om de onafhankelijkheid van de deelnemers te behouden. Gesprekken in kleine groepen zijn besloten en verslagen worden geanonimiseerd.

Bron: www.burgerberaad.nu

Goede en slechte vragen

Een goede vraag is cruciaal voor het succes van elk burgerberaad.

De vinkjes voor een goede vraag

De vraag moet breed genoeg zijn om meerdere aanbevelingen mogelijk te maken, maar ook specifiek genoeg om te voorkomen dat inwoners in overbodige (detail)discussies verzeild raken. Een vraag is geschikt voor een burgerberaad indien het voldoet aan de volgende criteria:

- ✓ Er wordt een ambitieuze en open vraag gesteld;
- ✓ De gemeente heeft bevoegdheid over het onderwerp;
- ✓ Er is brede interesse in de samenleving;
- ✓ Er moeten keuzes worden gemaakt;
- ✓ En er zijn geen duidelijke 'juiste' keuzes;
- ✓ Nieuwe benaderingen kunnen ontstaan;
- ✓ De gemeente geeft mandaat aan het burgerberaad.

Een vraag is minder geschikt indien:

- ✗ Er een zeer technische oplossing is vereist;
- ✗ Er enkel een 'ja' of 'nee' antwoord nodig is;
- ✗ Er draagvlak gecreëerd moet worden op voorgenomen beleid;
- ✗ Er onmiddellijk actie nodig is;
- ✗ Er weinig beleidsruimte is;
- ✗ Er een gebrek is aan politiek commitment.

Hieronder een aantal voorbeelden van slechte en goede vragen:

Vertrouwen in de politiek

- ✗ Welke ideeën zijn er om de opkomst bij verkiezingen te vergroten?
- ✓ Hoe kunnen we het vertrouwen in de politiek vergroten?

Groenonderhoud

- ✗ Wat vinden inwoners van het groenbeheerplan?
- ✓ Wat vinden we het belangrijkste bij het groenonderhoud?

Onveiligheid/ straatjeugd

- ✗ Hoe moeten overlastplegers worden gestraft?
- ✓ Hoe kunnen we het veiligheidsgevoel van inwoners vergroten?

Afval

- ✗ Wat is het beste afvalinzamelsysteem?
- ✓ Hoe kunnen we op een eerlijke manier de hoeveelheid afval verminderen?

Vraag burgerberaad Wassenaar

Het college van gemeente Wassenaar moet uitvoering geven aan de door de gemeenteraad aangenomen motie over het burgerberaad. De eerste stap in het uitvoeren van de motie is het bepalen van de vraag aan het burgerberaad. De vraag waarmee de 100 deelnemers aan het burgerberaad (afspiegeling van de samenleving) aan de slag gaan. Na het burgerberaad ontvangt het college het adviesrapport van de deelnemers. Vervolgens stuurt het college het adviesrapport van het burgerberaad naar de raad, met daarbij een voorstel van het college over hoe met de adviezen om te gaan. De gemeenteraad beslist uiteindelijk welke adviezen wel/ niet worden overgenomen.

Inhoud van de motie

In de betreffende motie komt een breed gedragen wens naar voren voor verbetering van leefbaarheid en verkeersveiligheid, vooral rond scholen, sportverenigingen en zorgvoorzieningen. Er wordt genoemd dat het tegengaan van sluipverkeer deze zaken kan verbeteren. Dit raakt aan een bredere afweging van belangen, denk aan aanrijtijden van hulpdiensten, openbaar vervoer en bereikbaarheid voor ondernemers. Onderliggend speelt er onvrede in (een deel van) de samenleving over het concept Wegencategoriseringsplan. Daar zijn ook verschillende zienswijzen op binnengekomen. De adviezen van het burgerberaad zullen mede tot uitwerking kunnen komen in een het Wegencategoriseringsplan. Daarom worden ook de binnengekomen zienswijzen gedeeld met het burgerberaad.

Vertaling in een vraag

De mogelijke hoofdvraag die de gemeente voorlegt aan het burgerberaad kan zijn:

Wat vinden jullie belangrijk voor de toekomst van de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van de gemeente Wassenaar?

Het burgerberaad wordt gevraagd om te komen met een analyse en om haalbare aanbevelingen te doen voor de hele gemeente Wassenaar. De adviezen worden gebruikt voor het definitief maken van het **Wegencategoriseringsplan**, maar hebben nadrukkelijk een bredere reikwijdte en daarom kunnen de adviezen ook worden opgenomen in de (mogelijke) **Mobiliteitsvisie** of **ander ruimtelijk beleid** (zoals Parkeerbeleid en andere nota's zoals de Strandnota). De gemeente wacht met herinrichtingsprojecten totdat de adviezen van het burgerberaad bekend zijn.

Kernvragen

Het burgerberaad bepaalt zelf over welke (deel)onderwerpen zij in gesprek gaan en wat de reikwijdte van hun adviezen wordt. We vragen het burgerberaad om deze kernvragen te gebruiken als leidraad bij het analyseren van de huidige situatie en bij het formuleren van haalbare aanbevelingen:

- a) Wat vinden jullie belangrijk voor **verschillende doelgroepen** (denk aan inwoners van jong naar oud, maar ook langs drukke en rustige wegen, aandachtsgroepen en bezoekers/ doorreizigers)?
- b) Wat vinden jullie belangrijk voor **verschillende type locaties** (denk aan scholen, sportverenigingen en zorgvoorzieningen)?
- c) Wat vinden jullie belangrijk voor de **doorstroming van verkeer en vervoer** (denk met name het openbaar vervoer en de hulpdiensten)?

Kaders & mandaat

Van tevoren moet duidelijk zijn wat er met de opbrengsten van het burgerberaad wordt gedaan. En onder welke voorwaarden (de kaders) de opbrengsten van het burgerberaad een vervolg krijgen. Dit leggen we vast in een mandaat van de politiek aan het burgerberaad.

De vraag wordt door het college gesteld aan het burgerberaad. Het burgerberaad gaat dan in een aantal bijeenkomsten aan de slag met deze vraag en schrijft een serie adviezen waarin de hoofdvraag en kernvragen worden beantwoord. Het burgerberaad eindigt met het opleveren van een rapport (in welke vorm dan ook) waarin de adviezen zijn opgenomen. Het is belangrijk dat voor de start van het burgerberaad met elkaar afspreekt dat de adviezen als zwaarwegend worden beschouwd. Dit houdt in dat zowel de gemeenteraad als het college zichzelf committeert aan het overnemen van de adviezen van het burgerberaad en alleen met zwaarwegende redenen de adviezen niet overneemt en dit dan ook beargumenteert.

Kaders voor het burgerberaad

Onder welke voorwaarden is de gemeente voornemens om de adviezen van het burgerberaad over te nemen? Deze kaders worden, tegelijkertijd met de vraagstelling, meegegeven aan het burgerberaad. Voorbeelden van kaders die in veel burgerberaden worden gebruikt zijn:

- **Effectief:** de adviezen worden overgenomen als ze effectief zijn. Dit betekent dat het advies leidt tot een betere verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid.
- **Uitvoerbaar:** de adviezen moeten praktisch uitvoerbaar zijn. Dit betekent dat de adviezen vallen binnen de gemeentelijke bevoegdheden en technische mogelijkheden.
- **Betaalbaar:** de adviezen moeten financieel haalbaar zijn.
- **Geldig:** de adviezen moeten juridisch verantwoord zijn en moeten voldoen aan de geldende (lokale) wet- en regelgeving.
- **Gedragen:** de adviezen moeten breed draagvlak hebben. Dit betekent dat de adviezen door een meerderheid van het burgerberaad worden gesteund. Hoe deze meerderheid precies wordt gedefinieerd bepaalt het burgerberaad.

Wij adviseren om bovenstaande kaders ook toe te passen voor een mogelijk burgerberaad in de gemeente Wassenaar. Samen met de toelichting op de vraag en kernvragen schept dat duidelijkheid voor de inwoners. Het burgerberaad kan er alsnog voor kiezen om aanbevelingen te doen die niet binnen de kaders passen, maar dan is dat een eigen bewuste keuze van de deelnemers. En dan hebben die adviezen ook een andere status (niet zwaarwegend). Als dit voorkomt zien we in de praktijk dat een gemeente dan bijvoorbeeld wordt verzocht om bepaalde oplossingsrichtingen verder te onderzoeken.